

UDK 316.723-053.6(048.83)

DOI 10.7251/SVR1715272K

PRIKAZ KNJIGE

OMLADINSKE PODKULTURE

Autor. Prof. dr Milomir Martić

Izdavač: Nezavisni univerzitet Banja Luka, 2017

Štampa. Grafid Banja Luka

Nakon Drugog svjetskog rata, a sa „baby-boom“ generacijom, razvijao se i omladinski potkulturni „boom“. Bila je to, a i još uvijek jeste, snažna društvena pojava „moralne panike“ koja je uticala na sve sfere društvenog života i njegove vrijednosti. Izuzetno je aktuelna i danas, a da je to tako, dovoljno je samo uključiti radio prijemnik ili TV i u to se odmah uvjeriti.

Zbog svoje aktuelnosti relevantnosti, omladinske potkulture zauzimaju svoje bitno mjesto i u teorijskim analizama i studijama koje se bave različitim aspektima manife-stacijskog djelovanja ove značajne društvene i

kulturološke pojave. U tom smislu je i nastala knjiga *Omladinske potkulture* autora Milomira V. Martića.

Pored dijelova koji se odnosi na predgovor, uvod, zaključak i literaturu, knjiga *Omladinske potkulture* je podijeljena u petnaest poglavlja. Ne nastojeći da prikažemo svako poglavlje ponaosob (jer bi za takvo nešto bilo potrebno znatno više prostora), osvrnućemo se ukratko na ključne pojmove kojima autor pridaje relevantno značenje u svojoj knjizi.

Prije svega, autor problematizuje naizgled potpuno jednostavan pojam *omladine*, nastojeći da, što je i nejjednostavnije i najsigurnije pravilno definiše, ne zapadajući u zamke pojmovnog redukcionizma, navedeni pojam deskriptivno odredi.

U tom pogledu autor, Milomir V. Martić, kao relevantne konstrukte pojma *omladine* navodi *rebelizam* i *buntovništvo* u odnosu na postojeće društveno stanje, dominantnu kulturu i roditeljsku generaciju. Omladinski identitet je kritički i negatorski orijentisan prema društvu, njegovoj dominantnoj kulturi i njenim vrijednostima, a manifestuje se u okviru različitih *potkulturnih (subkulturnih) oblika* ponašanja i izražavanja.

Upravo, drugi bitni pojam koji autor u svojoj deduktivnoj analizi eksplicira jeste pojam – *potkulture*.

Iako je pojam *potkulture* dosta kontroverzan u literaturi, ipak se može reći da je to pojam pod kojim se podrazumijeva skup određenih vrijednosti, mišljenja, načina i stilova ponašanja, kao i identiteta, koji se u određenoj mjeri razlikuju u odnosu na vrijednosti, mišljenja, načine i stilove ponašanja i identitet dominantne kulture društva.

Na tragu relevantnog teorijskog mišljenja o omladinskim potkulturama Milomir V. Martić decidno ističe, da je kulturna forma po kojoj se potkultura prepoznatljivosti sastoji od tri glavna elementa: *imidža*, spoljašnjeg izgleda koji se odnosi na odjeću, frizure, nakit i artefakate; *pojave*, koje se odnose na hod, držanje, i *žargona*, odnosno posebnog rječnika i način izražavanja.

Ono što je karakteristično za omladinske potkulture na našim prostorima, jeste to da su se one, pod uticajem masovne kulture Zapada, pojavile pedesetih-šezdesetih godina prošlog vijeka i da su unijele značajne promjene u svakodnevnom životu omladinske populacije tog vremena, a i kasnije.

Kao što u *Predgovoru* autor decidno ističe, a i kao osoba koja se šezdesetih godina prošlog stoljeća bavila muzikom, sasvim je i razumljivo da je ta empirijska determiniranost odredila predmet teorijske analize, a to su omladinske potkulture, odnosno omladinska muzička potkultura ili, još preciznije rečeno, omladinska muzička *pop* i *rok kultura*.

Kako autor kaže, *omladinska pop potkultura* u sebe okuplja školsku i studentsku omladinu, odnosno „tinejdžere“ pretežno urbanih područja kao mjesta „snažnog prožimanja raznovrsnih stilova i orijentacija“ (str. 67).

Što se tiče *omladinske muzičke rok potkulture* autor ističe da je to potkultura u muzičkom smislu zasnovana na rok muzici, a nastala kao svojevrsna kompilacija džeza, kantri muzike i blua. Kao muzički

potkulturni pravac rokenrol je postao globalnom potkulturom čijem širenju su doprinijele i druge potkulture i muzički žanrovi koji su se razvili iz rok potkulture, kao što su tzv. progresivni rok, alternativni rok, hard rok, hevi metal, džins potkultura, folk-kantri potkultura, itd. U značajne „ostale oblike rok potkulture“ autor ubraja glam-rok, psihodelični rok, acid-rok, i dr.

Takođe, autor, Milomir V. Martić, navodi i strane predstavnike rok muzike, grupe i pojedince bez kojih se ne bi mogle razumjeti omladinske potkulture, a posebno omladinske muzičke potkulture: Bič-Bojse, Birdse, Bitlse, Rolingstounse, Dorse, Elvis Prisljija, Dženis Džoplin, Džimi Hendriksa, Boba Dilana, Boba Geldofa, Dejvida Bouvija. Autor navodi i grupe, predstavnike domaće rok potkulture (Siluete, Elipse, Crvene koralje, Bijele Strijele, Indekse, Kornu grupu, Bijelo dugme, Tajm, Grupu 220, Parni valjak, Riblju Čorbu, Smak, YU grupu, Galiju, itd.). Od pojedinaca koji značajno pripadaju omladinskoj pop-rok potkulturi Martić posebno ističe Zorana Miševića, Gorana Bregovića, Dadu Topića, Boru Đorđevića.

Pored omladinskih muzičkih potkultura, autor navodi i „ostale omladinske potkulture“ od kojih ćemo navesti samo neke, kao što su: delikventna potkultura, etničke bande, šminkeri, tedi-bojsi, modsi, hašomani, dizelaši, roleraši, skinhedsi, LSD potkultura, hipster potkultura, folk, kantri potkultura, frik potkultura, glem rok potkultura.

Takođe, u knjizi se navode i „ostale potkulture u društvu“, a u njih autor ubraja navijačke potkulture (npr. „Delije“, „Grobare“, „Bad Blue Boyse“, „Torcidu“), potkulture narkomanije, filma, starih, prostitutki, studenata, alkoholičara, grafitu, školsku potkulturu.

I, na kraju, što je sasvim razumljivo, autor poklanja pažnju i omladinskom statusu i položaju, obrascima ponašanja, vrijednosnim orijentacijama, stilu odijevanja, kao i traganju za identitetom.

Kao što se vidi, knjiga *Omladinske potkulture* autora Milomira V. Martića je, po svom predmetu eksplikacije, veoma kompleksna. Analiza se odnosi na širok spektar omladinskih potkultura, a muzičkih posebno za koje autor decidno ističe da je, za razliku od predmetnog istraživanja fenomena kulture, „u priličnoj mjeri zapostavljeno u okviru naučnog istraživanja“ što je neopravdano s obzirom na činjenicu da su saznanja o potkultutama takva „da bez njih jednostavno ne možemo ukoliko želimo imati cjelinu nekih odgovora na događanja u savremenom svijetu“ (s. 187).

Knjiga *Omladinske potkulture* autora Milomira V. Martića se bavi jednim veoma značajnim kulturološkim i društvenim fenomenom koji se odnosi na omladinske potkulture. Tekst je teorijski kvalitetan, veoma zanimljiv, pisan sasvim razumljivim i jednostavnim jezičkim stilom. Knjiga je namijenjena ne samo naučnoj, nego i široj društvenoj publici.

Prof. dr Braco Kovačević
Univerzitet u Banjoj Luci
Fakultet političkih nauka